„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску	Србију. Црну Гору и др. стране зем.	
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. год.	К 8·50	11·50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 87. У Новом Саду, у суботу 4. (17.) маја 1913. Година XXIX.

Наше новчане неприлике и Балкан.

Држи се као сигурно, да ће скорим наступити мир на Балкану. Према оном, да се у Бечу узима, да је наша монархија у балканској кризи међу свима велесилама највећи дипломатски успех имала, ми припадници ове монархије морамо се запитати: да ли је тај успех био скопчан са каквом *корисћу* за становништво ове монархије? Знамо, да су балканске државе у рату на Балкану поднеле огромне жртве у крви и у новцу. Али оне за те жртве створиле су са уништењем турске царевине у Европи знамениту епоху у светској повесници, па са знаменитим проширењем балканских држава из земљишта некадање Турске, моћи ће те балканске државе обилато накнадити оне милијоне, које су у балканском рату жртвовале.

Али у коју сврху смо ми овде у монархији потрошили оне силне милијоне, који су били скопчани са балканским ратом, и хоће ли наш дипломатски успех на Балкану бити накнаде за потрошене милијоне? Балкански народи водили су рат за своје ослобођење, за проширење својих малих држава против Турске, али за нас у монархији изгледа да смо ми *водили рат против нашега сопственога џепа*. Мир на Балкану, који предстоји, не само да *не ће* новчане неприлике у нашој монархији одстранити, него ће их можда још и погоршати, јер нема извора, из којих би се могло изгубљено накнадити.

Мир на Балкану очекује се у нашој монархији као озебао сунце. Говори се: нека би само једном наступио мир на Балкану, па ће таки престати данашње наше *новчане неприлике*, престаће данашња страшна новчана криза. Али како? Има ли извора да се избачени силни милијони накнаде, а да се становништво новим великим теретом не обложи? Ново оптерећивање становништва, то није *никакав* извор, него би требало да има *привредногa извора* у самом становништву без новога оптерећивања, а *тога извора нема*.

Стручњаци у финансијама прорачунали су, да је у нас за *мобилизацију* у год. 1908. за време анексије, па данас за време балканскога рата опет за *мобилизацију*, потрошено једно на друго *једна милијарда*, што ће рећи *хиљаду милијона* круна, једна *огромна* свота, која се не да накнадити, и која је као бачена кроз прозор. Још опет једна па друга мобилизација, па ево у држави оно што се зове „крах“ или финансијални *слом*. Ми бисмо онда морали плаћати онај *ратни намет*, што су Французи године 1871. платили Немцима. Дакле смо ми у овом балканском рату, а да нисмо ни водили рат, сами себе ратним наметом обложили.

Али се каже: са великим државним преображајем на Балкану отварају се нашој монархији *нови извори привреде*, па оно што смо у балканској кризи потрошили, то ће се привредно обилато накнадити. Кад би то тако било! Али ту вреди увек она стара изрека једнога француског државника: faites moi de la bonne politique et je vous ferai de bonnes finances (водите добру политику, и ја ћу вам створити добре финансије). А у том погледу наша монархија водила је баш за време балканскога рата и са њеним ревносним мешањем *најгору политику*, у тој мери, да је на Балкану постала *најомраженија* држава у Европи, па балкански народи не ће да имају с њом *ни привреднога* додира. Није ту потребан формалан бојкот против наше монархије на Балкану. Довољно је да балкански народи *избегавају* привредни додир и да радо прихваћају све оне *понуде изван* наше монархије, које добијају против наше монархије.

Балканско Полуострво је до сад било по нашу монархију главно земљиште за извоз наше индустрије. Ако би тај извор привреде усахнуо, наша монархија нема куда, јер је јасна ствар, да према западу, особито са Немачком не може конкурисати. То је така очевидна истина, да за време балканскога рата, кад је земљиште на Балкану за извоз било затворено, да су у Бечу стотину великих фирми дошле у стечај. У досадањој турској царевини сви они фабрикати, које су држали да су „*оријентални*“ индустријски артикли, ти су се фабрицирали у самом Бечу. Сви *фесови* у Турској, то су били бечки фабрикати, већи део *ћилимова* као *имитације*, били су бечки ћилимови, а особито оне врсте платна, које су имале облик и биле нешто налик на *српска, бугарска и грчка платна*, све је то фабрицирано у Бечу. Данас, кад је *Солун* у грчким рукама, па пристаништа у Јегејском Мору у бугарским, те је живи саобраћај Србије и новоосвојених српских земаља преко Солуна: све ће поврвети фабрикати из Француске, Енглеске па и Немачке на Балкан, а бечке фабрике остаће празних руку. Велику мржњу, коју је наша монархија за време балканске кризе посејала на Балкану, много ће допринети, да ће се народи на Балкану окренути од сваке понуде, која долази из Беча.

Била је права бесмислица онај грозни *царински рат*, који је наша монархија водила пред и за време анексионе кризе *против Србије*. То је био зачетак оне мржње, која се данас у толикој мери развила против наше монархије у Србији, особито према понашању наше монархије у питању Скадра и Албаније. Као да се морају на Адрији узети у обзир *само* интереси наше монархије и Италије, а не и српскога народа, чије земље на Балкану сачињавају *залеђе* Јадранскога Мора. Или ваљда нису те земље за нашу монархију оно што *Триполис* за Италију, па није ваљда српски народ оно што становништво Триполиса!

Та погрешна балканска политика наше монархије може се грозно светити у *привредном погледу* над нашом политиком на Балкану.

Докле се та погрешна балканска политика наше монархије не промени, *нема изгледа* да ће се наше новчане неприлике на боље окренути. Оних *хиљаду милиона*, које смо са мобилизацијом кроз прозор бацили, ти не ће и не могу се накнадити, ако што не заслужимо на Балкану, а за ово слабо има изгледа.

Др. Векерле, бивши угарски министар-председник написао је у једном од последњих бројева „Нове Сл. Пресе“ врло значајан чланак, где изражава наду, да ће се, са миром на Балкану, нашој монархији отворити широко поље за привредну добит. При данашњој погрешној балканској политици наше монархије, то је велика илузија, велика *обмана*. Исти др. Векерле, као што је познато, констатовао је, да је *трговинска билансија наше монархије пасивна*. Узмите сад да је погрешна балканска политика наше монархије затворила себи извоз на Балкан, е онда *нема* изгледа, да ће у нас са миром на Балкану престати наше новчане неприлике. Наша грозна новчана криза трајаће још и даље.

⊙

Дипломатија и призреда.

Дипломатија, чији су представници људи из разних грана науке, а понајмање из привреде, а који су већим делом из такозваног вишег, аристократског сталежа, та врста дипломатије у економно-напредним државама преживљују своју делатност. Јер, својим одређеним, *чисто политичким* положајем, она није никада тежила за тим, да *упозна народ* оне државе, у којој се налази, нити је тражила пута и начина, да непосредно узме учешћа у међународним привредним односима, она је била и увек је остала индиферентна према свима привредним појавама, јер је заступала једино *некорисну сувопарну* политику. И таковом својом неприступачношћу она не само да није користила својој држави, коју је заступала, већ на против, она је у врло многим случајевима, својим неким специјалним политичким тенденцијама, прописаним од својих претпостављених, који су *опет само политичари*, спутавала развој међународног односа и отежавала зближење највећег и најјачег привредног елемента за заједнички рад. Од такова дипломатског рада никад није имала стварне користи ни једна држава, али је зато често пута такова дипломатија изазвала међународну заћевицу, непријатељство, трговински рат, па и крвави рат.

Привредна, а не политичка дипломатија, то је прави и савремени пијонер, који мирним и пријатељским путем осваја народе за своје привредне па и политичке циљеве. Такова је дипломатија, моћ, која ствара тесну везу и пријатељства између културног народа и народа, који је у зачетку своје културе, а који има услова и тежње, да се културно развије. Привредна дипломатија. ако искрено жели користи својој држави, коју заступа, не сме имати никакве политичке предрасуде, не сме имати задње мисли, већ мора бити до крајности искрена, јер та искреност њена стиче поверење у народу оне државе, у којој је акредитована.

Балканско питање, тај Гордијев чвор, око којег су мудре дипломате, седећи за зеленим столом, своје мозгове напрезали, то питање решио је балкански савез својим светлим оружјем и крвљу својом ослободише васколики хришћански народ од турског варварства. Балканско је дакле питање ишчезло победом балканских савезника. У доскорашњој растројеној и револуцијонарној турској царевини сада је успостављен мир и поредак. У њој је сада проглашена слобода и заштита сваком грађанину без разлике вере и народности. Врата балканских држава широм су отворена грађанима свију културно и привредно напреднијих држава, који искрено желе напредак њихов.

По географском положају, Аустро-Угарска, чија је разноврсна индустрија удешена за Балканце, имала би највише услова за проширење своје привредне делатности на Балкану, ако буде искрена према Балканцима, а нарочито према Србији, у чијој су руци кључеви главне капије за улазак у балканске државе. Аустро-Угарска, ако жели, да своју индустрију одржи и унапреди, она је једино упућена на балканске пијаце, а нарочито на српску пијацу и она ће у њима својим производима доминирати, ако јој ишчезну они њени неоправдани политички прохтеви, који као оштар нож забадају у срце сваког Балканца, а нарочито Срба.

У новоослобођеним крајевима Аустро-Угарској нису више нужни политички представници, који ће бранити и у заштиту узимати хришћане од варварских насиља, ножева и јатагана. Она треба да је заступљена у Србији од својих вештих и савесних привредних чиновника, који ће, успостављајући тесне привредне везе између обе државе, загладити онај непријатељски јаз, који су досадањи политички дипломати на огромну штету индустрије своје државе створили.

Аустро-угарска индустрија са својим политичким дипломатима има горко искуство трговинским ратом са Румунијом, па онда за тим са Србијом. Док је она са овим двема државама водила трговински рат, њене су фабрике испропадале; а *Немачка*, та аустро-угарска савезница, користећи се овом заћевицом, својом индустријом освајала је румунске и српске пијаце. Румунија и Србија, еманциповане од Аустро-Угарске, тражиле су нове пијаце за своје производе, и оне су их и нашле.

Па и за време анексионе кризе аустро-угарски индустријалци огромне су штете претрпели турским бојкотом на лиферованим фесовима и на другој текстилној роби. Па и у Босни и Херцеговини, у тим анектираним провинцијама, много су потиснути аустро-угарски производи, већим је делом заступљена италијанска, енглеска па и немачка индустрија.

Томе су узрок политичке прилике, које су код тамошњег привредног света изазвале велико нерасположење према свачем, што је из монархије, па и антипатију према њеној индустрији.

Аустро-угарски индустријалци ба дава упућују владама своје, оправданим разлозима снабдевене резолуције, молећи их, да се са балканским државама, а нарочито са *Србијом* успоставе пријатељски односи, — јер њихов глас остаде глас вапијућег у пустињи.

Србија тежи да се привредно развије и с том својом тежњом тражи искрене пријатеље и сараднике.

Велимир Никашиновић.

Ликвидација балканске кризе.

Потписивање *прелиминарнога мира* између балканских савезника и Турске не ће тако брзо бити, као што се мислило и из политичких центара јављало. У томе смислу већ и Рајтеров биро из Лондона јавља. Бугарска је спремна, да прелиминарни мир одмах потпише, али би Србија и Грчка хтеле, да се пре потписа мира дође до споразума у неким питањима.

Србија жели, да прво спроведе *ревизију уговора* са Бугарском о подели земљишта, а то ће свакако лакше извести пре но што се мир потпише. Бугари су необуздан и некултантан народ и Србију просто провоцирају. Ствар је дошла дотле, да прете ратом, а као што изгледа у Србији, томе рату не би много противни били. Тешко да би пре потписа мира и Турска остала неактивна према Бугарској, и вести о поновном утврђивању Чаталџе врло су карактеристичне. Ако се Бугари упусте у авантиру, могли би врло рђаво проћи, Срби би могли по други пут крвљу освештати право на десну обалу Вардара, а граница Енос-Мидија могла би се мало према Једренима помаћи.

У Београду, према приватним вестима говори се о могућности сукоба са Бугарима, и изгледа, да се врши концентрација војске. Прича се, да то бива на Овчем пољу, а говори се, да је Путников план *марш на Софију*. Све су то београдске приче, али иако су то, оне су врло карактеристичне.

Због изгледа на те сукобе, није Аустро-Угарска још решила, да демобилише, али ипак има изгледа, да ће се ускоро почети вршити *постепено отпуштање резервиста*. Укидање *ванредногa стања* у Босни за политичку ситуацију ипак је врло повољан знак. Из тога се може очекивати, да би Аустро-Угарска у случају сукоба Србије са Бугарском остала пасиван посматрач до крајњих граница могућности.

Са Цетиња се јавља, да је *међународна блокада* 1. о. м. у 2 с. по подне престала и да је *Скадар предан* великим силама. Велике силе већ организују жандармерију за Албанију, и монархија већ врбује жандаре, који говоре српски.

Аустро-Угарска је заузела дунавску аду Адакале, али је сигурно, да то не ће изазвати компликације.

Есад пашина војска.

Цетиње, 1. маја.

(*Службено.*) У Медову је стигао Есад паша са 2500 војника, где очекује преносне бродове из Цариграда.

Престанак међународне блокаде.

Цетиње, 1. маја.

(*Службено.*) Курир енглескога адмирала обавестио је црногорску владу, да је данас у 2 с. по подне престала међународна блокада.

Жеље Србије и Грчке.

Софија, 1. маја.

Србија и Грчка желе, да велике силе у једноме протоколу пре потписа мира утврде изричну изјаву о трговачкоме излазу Србије на Адрију, о границама Епира и подели острва и о амнестији политичких криваца у Турској.

Турска одлучно одбија плаћање ратне отштете.

Париз, 1. маја.

Овамо су стигли делегати, које је Турска именовала за финансијску комисију. Они су изјавили, да имају од Порте инструкције у томе смислу, да не пристану на плаћање отштете балканским савезницима, и да се са конференције према потреби повуку.

Улазак међународне посаде у Скадар.

Цетиње, 1. маја.

(*Из службеног црногорског извора.*)

Међународне су трупе под командом адмирала *Борнеја*, данас у 2 с. по подне *ушле у Скадар*. Генерал је *Бећир* поздравио адмирала при улажењу у варош. Међународне су трупе одмах поселе јавне зграде, где ће оне гарнизонирати, и примити редарствену службу. Једно је црногорско одељење одало почаст адмиралу при улазу.

— Говор генерала Бећира. —

Скадар, 1. (14.) м ја.

Генерал *Бећир* држао је адмиралу *Борнеју* на француском језику говор, у ком је рекао:

„Идем за судбом свог претходника, јуначког бранитеља Скадра *Есад*-паше, који је покушао, да тврђаву држи до последњег тренутка, и *полажем власт над Скадром у Ваше руке*. Тиме извршавам вољу и жељу врховног ратног господара Црне Горе, кад предајем ово, нама драго место, са којим смо везани историјом и победама наше војске, али га *предајем друкчије, него Есад паша*, ја *не уступам испред силе оружја*, него испред одлуке удружене Европе. Предајући варош заступнику војска великих сила, имам у овом жалосном тренутку само једну жељу, да нико никад не оскврни гробове наших многих јунака, који су погинули пред овом вароши“.

После кратког одговора адмирала *Борнеја* црногорске страже су повучене, а на њихово место ступиће трупе међународних одељења, а црногорска посада Скадра отиде из вароши.

НОВИ САД, 3. маја 1913.

— **Заседање архијерејског синода.** Српски архијерејски синод заседава већ неколико дана у Сремским Карловцима. Како нам оданде јављају, синод израђује нацрт некога новог устројства српске народно-црквене автономије и тај ће нацрт бити послат појединим српским народним странкама, да га проуче, те за тим да се евентуално ставе у дотицај са архијерејским синодом ради коначног уређења автономије,

---

Политички преглед.

— **После распуста српских друштава у Сарајеву.** Из Сарајева јављају: Услед проглашења ванредног стања у Босни и Херцеговини *распуштена су сва српска друштва* у тим земљама. Услед тога се чланови сарајевског српског Сокола уписују листом у *хрватски* Соко, а исто тако и чланови распуштених српских певачких друштава уписују се у *хрватска* певачка друштва.

— **Покушаји са ускрсавањем Рауха.** Политички пријатељи бившег злогласног бана барона Павла Рауха проносе вест, да је барон Раух био позван у аудијенцију код краља и да то стоји у вези са политичким приликама у Хрватској. Међутим истина је само то, да барон Раух заиста одлази у Беч, али је он сам замолио за аудијенцију, како би се краљу лично захвалио на сажалници, коју му је краљ послао поводом смрти његове матере.

— **Састанак рајхсрата.** Аустријски рајхсрат састао се после дуге паузе јуче, 2. (15.) о. м. За чудо, у првој седници није било галаме. О *столашњем положају* било је две интерпелације; једну поднесоше Чеси, а другу бечки слободоумни посланици *Денк* и *Фридман*. Ови рекоше, да је отцепљење Скадра од Црне Горе *једини позитивни исход* наше политике. Нехотице се — рекоше интерпеланти — намеће питање, да ли је припадност Скадра једини животни интерес монархијин, који се приликом балканских немира имао чувати. Питају, који су то интереси, чије чување оправдава тако необичну употребу средстава, тако тешко оптерећење становништва и угрожење нашег привредног живота?

Више странака су у интерпелацијама енергично тражиле, да се *резервисте одмах пусте* кућама.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 3. маја 1913.

— † **Мита Јефтић.** У среду 1. (14.) о. м. умро је у 60. години живота угледни грађанин и велепоседник новосадски Мита *Јефтић*. Покојник је био тихе и добре нарави, добар Србин и нежан отац својој породици. Оплакује га удовица госпођа Јулка рођена Станковићева, ћерка госпођа Софија удата за г. дра Лазу *Поповића*, варошког физика у Ср. Карловцима, и два сина: Стеван и Никола. Покојни Мита Јефтић био је вирилни члан новосадског варошког представништва те је у седнице вредно долазио. Нека му је лака земља и вечан спомен међу нама!

— **Нов Србин адвокат у Новом Саду.** Г. др. Радивој *Страшимировић*, који је ових дана у Будимпешти положио адвокатски испит, отворио је своју адвокатску канцеларију у Новом Саду, у кући Српске Штедионице.

Познајући младога адвоката као ваљана и вредна млада човека, радујемо се, што се с њим умножио број Срба адвоката у Новом Саду. И овом приликом понављамо оно, што смо више пута казали: Србин, који има својих послова код суда, нека се обрати *Србину* адвокату, као што и на другим пољима свог живота треба да у првом реду *своје* потпомажемо, јер тако раде и иноверни наши суграђани међу собом.

— **Јавна захвала.** Управни одбор српске православне црквене општине новосадске решио је у својој седници од 10. (23.) априла о. г. бр. Ц. О. 145. ex 1913., да госпођици Зорки *Радовановићевој* из Новог Сада и путем јавности изрече захвалност на уметнички израђеној и скупоценој *Плаштаници*, коју је даровала овдашњем храму св. Успенија Богородице. Управни одбор у име општине изриче племенитој приложници овим своју топлу захвалност.

У *Новом Саду*, 2. (15.) маја 1913.

Паја Ђурчић, књиговођа. **Прота Милан Ћирић**, председник.

— **Quo vadis?** чувено и велико дело Шенкјевићево даваће се у Новом Саду 19., 20., 21. и 22. маја о. г. у модерном »*Корзо-биоскопу*«. Напретком модерне технике и знаности, кинематографија је достигла данас врхунац уметности. Новосадски свет који ужива у уметности имаће горњих дана ретку прилику, коју му пружа »Корзо-биоскоп«, да се диви Quo vadis-у, величини и лепоти овог ремек дела генијалног писца. Свако ко је већ гледао ово дело не може да се надиви уметничком успеху, те жури да га поново с уживањем гледа. У нашим друштвеним круговима осећа се велика грозничавост око резервисања улазница. И заиста треба свако старо и младо да се постара, да се упозна с овом мајсторском умотворином.

ЛИСТАК.

Програм Српског Народног Позоришта у скорој будућности.

Као што је познато, навршило се пуних *педесет година*, од како Српско Народно Позориште постоји у овим крајевима, а без сумње ће свако признати, да је оно имало светлих, а богме и тешких дана за минула по столећа. Српско Народно Позориште је вршило српску, културну, уметничку и васпитну мисију, јер је оно ширило српску реч, српску књижевност; приказивало нам је савремену страну драму; на његови недри су однеговани угледни српски уметници, који су у широким српским и словенским слојевима стекли имена, гласа, угледа и признања, па би заиста било достојно, да се та педесетгодишњица Српског Народног Позоришта прослави, као што се она прославља код осталих културних народа, и да се да жиг и трајан спомен по-столетне епохе једне гране српске културе у овим крајевима, коју је подигла српска, издржљива и пожртвовна снага.

Са позване стране тврде, да је такова прослава немогућа у данашњим политичким приликама, а додају за разлог и материјалне наше прилике, које да спречавају ову прославу. Па када је тако, онда се манимо помпе и прославе, али држимо, да би ипак могао да се даде тип извесне тихе и свесне прославе, када *Српско Народно Позориште на јесен дође у Нови Сад*. Наиме, да нам се у низу представа, хронолошким редом изнесу сва она *важнија* комађа, која су играла важну улогу при развитку Српског Народног Позоришта, и то да се прикажу прво српска, а затим страна комађа. Ово би био најдостојнији начин прославе, а данашња српска генерација имала би прилике да се многом чему поучи. Ово је једно скромно мишљење, о коме меродавни могу и треба мало да промисле.

И лањско бављење Српског Народног Позоришта у *Херцег-Босни* — први пут за педесет година — било је нека врста прославе у оним крајевима и тријумф наше драмске књижевности и уметности у тим крајевима, што ће се у сличном духу поновити 20. и 21. о. м. у *Загребу*, када ће цела позоришна дружина корпоративно давати представе у Хрватском крал. позоришту, а којом приликом ће бити приказана ова комађа: „Хасанагиница“ од Шантића, »О тужем хлебу“ од Тургењева и „Љубав“ од Потапенка. Са дружином полази председник аргистичког одељења г. др. Ђура *Трифковић* и драматург г. Милан *Беговић*.

Ми смо уверени, да ће наша позоришна дружина знати да буде на висини своје до сада показане спреме и уметничког знања, и да ће побрати лаворике у срцу хрватског народа, али смо не мање уверени и у то, да ће браћа Хрвати знати и хтети ценити ову нашу културну установу, па и овом приликом доказати и потврдити, да смо рођена браћа по крви, култури, уметности, па и родољубљу, и то баш овом приликом, када им се пружила прилика да и они — и нехотице — буду прослављачи педесетгодишњег опстанка и битисања Српског Народног Позоришта у овим крајевима, јер је прут у снопу јак а браћа у заједници и сложном раду.

Из Загреба ће дружина на четири недеље на Приморје, на *Сушак*, где ће јој се такође дати прилика, да одабраним комађем, добром игром задовољи тамошњу нашу браћу. С тога нека им је сретан и беримћетан пут!

Ђ. П.

— **Шта Србин има да види у Загребу.** По нашим новинама било је већ говора, како се у Загребу зида велељепна зграда за *Српску Банку*. Та је зграда на најлепшем месту. Кад се стане на Јелачићевом тргу ма на које место, одмах упада у очи та нова зграда Српске Банке, јер се толико истиче тај ћошак, где је она. Сем Српске Банке и *Привредник* има свој дом, у ком је сем канцеларија смештена и читаоница Привредникове омладине, и сала, у којој она држи месечне састанке и забаве и учионицу за вечерњу школу.

А већ когод дође у Загреб, не пропушта прилике, да не походи и *Српски Девојачки Интернат*. Српски девојачки интернат има своју пространу и угодну зграду, која је окренута сасвим сунцу и врту. Све је у њему удешено како ће женска деца бити што боље збринута. А већ да у њему мора бити све у свом најбољем реду, за то се стара и сама Добротворна Женска Задруга Српкиња у Загребу. Ко год дође у Загреб, никако не пропусти, да види и тај лепи интернат за Српкињице, и сваког изненади ред и чистоћа у заводу.

— **Примање питомаца у пешачку кадетску школу у Каменици код Петроварадина за школску годину 1913.-14. (половицом септембра).** У први се разред примају аспиранти од 14. до 17. године, који су барем довољним успехом свршили четири нижа разреда реалке, гимназије, уг. грађанских школа, или осам разреда хрватских виших пучких школа у Оточцу, Огулину, Сиску, Новој Градишци, Вировитици, Копривници, Сл. Броду, Глини, Крижевцима и Нашици. Недовољни успех у латинском и грчком језику не узима се у обзир.

Молбенице треба да су снабдевене домовницом, сведоџбом војничког лечника, школским сведоџбама школске године 1911.-12. те сведоџбама школске 1912.-13. године. Ако би се аспирант имао подврћи каком поновном испиту, онда нека молбеници прикључи привремену сведоџбу. Молбенице се имају најкасније *до 12. јула 1913.* (по р. к.) управити на заповедништво најближе кадетске школе. Непотпуне молбенице или молбенице, које се не би подастрле путем школског заповедништва, најзад молбенице, које би прекорачиле утаначени рок, не узимају се у обзир. У молбеници се осим потписа мора безусловно навести сталеж (звање) и адреса молитеља. Пријамни се испит полаже половицом месеца септембра. Дозвољено је аспирантима, еда лакше докажу своју способност, полагати испит и на *материнском* језику. Немачки језик морају у толикој мери знати, да буду кадри схваћати предавања из оних предмета, који се на немачком језику предају. Језик пак предавања је немачки и хрватски. Све потанкости, као: примерак молбенице, попуст код прекорачене старости кандидата, предзнање и наобразба, опсег пријамног испита, школарина и т. д. налазе се у расписаном стечају (Konkursausschreibung), који примерак се код заповедништва ове школе бесплатно добити може уз припослану поштарину.

— **Пажња вредним младим занатлијама.** Сегединска трговачка и обртничка комора расписује *стечај на стипендију од* **600 К**, коју ће даровати кр. уг. министар трговине за путовање у иностранство ради учења. Рок стечају је *до 17. (30.) маја* о. г. код Новосадске Обртничке Корпорације.

— **Срп. прав. читаоница у Модошу** приређује у четвртак 9. (22.) маја т. г. (о црквеној слави) у просторијама »Винклера« уз суделовање тамбурашког збора »Лире« под вођством г. Ј. *Млинкова* (*Мимике*) забаву са игранком. Програм: I. део: 1.) Ст. Бињички: »Марш краљеве гарде«, изводи тамбурашки збор „Лира". 2.) В. Смоленски »Осана« поје збор „Лира". 3.) И. Бајић: а) »Ала волем мила душо", б) * * * »Ој појеха ребуха« (руско) изводи тамбурашки збор »Лира«. 4.) Еркел: „Банк Бан" пева збор »Лира". 5.) Смеса »српских песама«, изводи тамбурашки збор „Лира". 6.) И. Бајић: а) »Наишао Ербез«, б.) Флотов: »Винска песма« пева Ј. Млинко уз пратњу тамбурашког збора. 7.) Вебер: Ловачки хор из опере „Вилењака" изводи тамбурашки збор »Лира«. 8.) Бињички: »Мирјано«. II. део: Игранка.

— **Српско певачко друштво „Гусле" у Долови** приређује 9. (22.) маја 1913. на дан летњег Св. Николе забаву с игранком, у просторијама »Српске Читаонице«. I. део: 1.) М. Топаловић: »Ој облаци« — пева мешовити збор. 2. В. Р. Ђорђевић: «Била једном ружа« — пева мушки збор. 3.) Бајић: „Мој дилбере« — пева мешовити збор. 4.) Мокрањац: „XIV. Руковет" (песма из Босне) — пева мешовити збор. 5.) Бењамин Ипавец: „Домовини" — пева мушки збор. 6.) П. Крањчевић: „Одби се грана" — пева мешовити збор. II. део: Игранка по установљеном реду игара.

Новости са стране.

— **Угарски жандарми у Албанији.** Велесиле су — као што знамо — решиле, да у Албанији уведу међународну жандармерију. Домобрански министар Хазаји је — тако бар казује једна вест из Сегедина — послао сада отпис на заповедништво жандармериског округа сегединског, у ком отпису министар позива, нека се јави 150 жандарма, који су вољни да ступе у међународну жандармерију. Главни услов за пријем је, да *сваки* **мора знати добро српски**. Ако се у сегединском округу не нађе доста такових жандарма, моћи ће се јавити жандрми и из других округа.

Ово је врло занимљиво! До сад су у Бечу и у Будимпешти и рукама и ногама доказивали, да у Албанији нема Срба, а гле сада, када се траже жандарми за Албанију, ставља се као главни услов *добро знање српског језика*. И то је једна класична »доследност« наше аристократске дипломатије.

И тако ће Албанци до скора искусити, шта је то угарски жандарм. Но ипак тамо у албанским врлетима може господи жандарима лако да просвира кроз чело куршум или ханџар да се зарије у трбух. Арнаути нису тако кротки!

— **Зашто је војвода од Монпанзјера одустао од кандидатуре на албански престо?** Пред крај марта о. г. успело је једном од потомака протераних француских краљева из Орлеанске куће, војводи од *Монпанзјера*, да продре грчку блокаду и дође на својој јахти »Меконг« у валонску луку. Њега је пратило неколико образованих Арнаута, који су били уверени, да би он био врло добар владар, па су већ раније чинили живу пропаганду за њега, и зато га је становништво поздравило живим симпатијама, особито већ због тога, што је донео собом много новаца, а новац Арнаутима јако импонира. Осим тога ласкало је Арнаутима, да добију за владара човека тако високог порекла, који је, осим тога, познат и као врло енергичан и одважан човек.

Војвода од Монпанзјера отишао је управо председнику привремене владе Исмаилу Ћемал-бају и казао му је без околишења, да је дошао у Валону, да се прогласи краљем Албаније и да је његова јахта тако наоружана, да би се бранио на њој против свакога. Његове родбинске везе са свима владарским породицама у Европи добре су гаранције за то, да ће га Европа признати за краља Албаније, а и становништво га је симпатички примило. У осталом, он се обвезује, да ће напустити Албанију исто онако, како је и дошао у њу, ако га за месец дана велике силе не би признале за краља, или ако би Арнаути изјавили, да га не ће имати за краља.

Исмаил Ћемал бај показивао се сретним и пресретним, што у војводи може поздравити свог будућег владара и изјавио је, да са највећим одушевљењем поздравља његову кандидатуру, али по његову мишљењу не би требало одмах прогласити кандидатуру, него најпре дипломатски целу ствар уредити. Говорио је дотле док није успео да задобије војводу за то, да га одвезе на својој јахти у Бриндизи, одакле ће поћи у европске престонице, наравно, за то, да поради за ствар војводе. Војвода је пристао и одложио је — иако нерадо — своје проглашење за краља, док се опет не врати у Албанију. Опет му је пошло за руком, да продре грчку блокаду са својом јахтом, на којој се је налазио и председник привремене албанске владе.

Исмаил Ћемал бај заиста је наступио путовање по Европи, али о војводи од Монпанзјера не ће ни да чује и изјављује у новинама, да никад ни помишљао није на то, да подупире његову кандидатуру!

Војвода од Монпанзјера увидео је, какав је то човек, тај Исмаил Ћемал бај, а његова породица, која је такођер била разљућена, саветовала му је, да не каља имена, опћећи са таквим људима. И тако је војвода одустао од своје кандидатуре.

Да овог Исмаил-Ћемаловог лоповлука није било, Албанија би већ данас располагала са две најмодерније торпедњаче и са две пуковније артиљерије — даровима, које би јој одмах донео богати војвода од Монпанзјера.

— **Убио брата у лудници.** Из *Ценове* (у Италији) јављају 6. маја о. г. за овај страшан случај: У умоболници »Quarto« догодио се је крвав догађај, којег су мотиви сасвим непознати. Од неколико времена био је онамо држан господин Антон *Гримус* витез од Гримбурга, човек од 34. г., из Беча. Ових дана дошао је у Ценову један његов брат, др. Вилхелм, од 31. г. Овај се данас у јутро представио управитељу умоболнице, замоливши га за дозволу, да свога брата изведе напоље без икакве пратње. Управитељ професор Макабруни је то одбио. Око 6 сати по подне доктор се је опет представио управитељу умоболнице, те га замолио, да може у дворишту разговарати са својим умоболним братом. То му је било дозвољено. У почетку је разговору присуствовао управитељ са неколико болничара, али затим се је професор Макабруни повукао. Тада је др. Вилхелм рекао болничарима, да му је управитељ дозволио да поведе свога брата у његову собу и да се с њиме задржи у разговору. Спречивши тако сваки отпор болничара, успео се у собу. Браћа су се у соби налазила тек неколико минута, кад наједном одјекне прасак револвера. Болничари одмах похиташе у собу умоболног Бечлије и видеше га на земљи, док је његов брат покрај њега клечао. Др. Вилхелм испалио је на свога умоболнога брата један хитац из револвера управо у срце и на месту га је убио. Убица био је одмах предан властима. Не зна се право, зашто је др. Вилхелм убио свог умоболног брата. Не зна се, да ли и он није био обузет тренутним лудилом, или је, може бити, хтео убити свога брата због каквог интереса. Убица изјављује, да му се је револвер несретним случајем окинуо и тако убио болесног брата. Власти напротив држе, да се ту ради о једној мрачној фамилијарној драми.

НОВИЈЕ.

Беч, 2. маја. Српски посланик др. *Спалајковић* предао је ноту српске владе бугарској, у којој се одлучно тражи ревизија уговора о подели земљишта. У Софији се развија нерасположење према Русији, јер се мисли, да она помаже српске захтеве.

Цариград, 2. маја. Примирје је са Бугарском службено продужено до 28. о. м.

Беч, 2. маја. Цар и краљ је данас примио у аудијенцију министра иностраних дела грофа *Берхтолда*.

Београд, 2. маја. (*Службено.*) Вести, које су листови донели о ономад у вече одржаном министарском савету, а које хоће да знају о неким важним одлукама у ствари разграничења између Србије и Бугарске, *потпуно су неосноване*. Министарски савет посвршавао је само текуће послове. Није истинита ни вест, да долазак шефа генералштаба војводе *Путника* има везе с питањем разграничења.

Петроград, 2. маја. *Резервисте* годишта 1906.|08. *позвани су на 4-, односно 6-недељну војну вежбу.*

Много се говори о **ратном савету**, који је ономад одржан у Царском Селу. На њему беху: Главни инспектор артиљерије Велики Кнез *Сергеј Александровић*, ратни министар генерал *Сухомлинов*, главни инспектор коњице генерал *Остроградски*, начеоник артиљеријске управе генерал *Кузмин-Каравајев*, шефови генералног и главног штаба генерали *Жилински* и *Михњевић*, шеф штаба гардијског корпуса петроградског војног округа генерал *Олховски*, особи руског цара додељени *немачки* генерал гроф фон-*Шлобитен* (Шта ће *немачки* генерал у *руском* ратном савету?! — Ур. „Бр.") и шест корпусних командира. Ратни савет трајао је цело после подне.

ТЕЛЕГРАМИ
УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Угарски сабор.

Будимпешта, 3. маја. Заступничка кућа ће се по свој прилици састати 11. (24.) о. м., заседаваће неколико дана па ће се састати средином јуна и до 7. (20.) јуна посвршавати предлежеће ствари, а за тим наступити одмор до октобра.

Укидање ванредног стања у Босни и Херцеговини.

Сарајево, 3. маја. Листови су у ванредним издањима објавили, да је *укинуто* ванредно стање, које је пре 12 дана било проглашено у Босни и Херцеговини. Свуда влада радосно изненађење.

Пред закључењем мира.

Беч, 3. маја. Прелиминари за мир још нису потписани. Изгледа, да Србија и Грчка желе, да се доведу у ред још нека осигурања у погледу појединих захтева. С друге стране је сигурно, да сви утичу на савезнике, да што пре потпишу прелиминарни мир.

Софија, 3. маја. Вести о новим саветовањима, која имају претходити закључењу мира, изазвале су извесно разочарање. Услед тога бугарска влада најодлучније изјављује, да Бугарска пре свега настоји на потпису протокола о миру, а тек после тога је приправна, да ступи у нову расправу о евентуалним додатцима том протоколу.

Српско огорчење против Бугарске.

Београд, 3. маја. Јавно мњење у Србији **све** је **огорченије против Бугарске.**

Немачки аграрци у Аустрији за отпуштање резервиста.

Беч, 3. маја. Изасланство немачке аграрне странке је пред министром-председником грофом *Штирком* изјавило, да је **прека потреба, да се резервисте пусте кући.** Министар-председник је на то одговорио, да се сада *још не може одредити* рок за отпуштање резервиста.

Соколски гласник.

— **Излет Српског Сокола у Новом Саду.** У случају лепог времена приређује излетно одељење Српског Сокола у Новом Саду, сада у недељу 5. (18.) маја о. г. излет на »Стражилово", на који се позивају и мушки и женски чланови Српског Сокола, чланови Српске Читаонице, Новосадске Трговачке Омладине, Омладинског Кола, певачког друштва »Невена«, Кола Занатлијске Омладине и остало српско грађанство.

Полазак прве групе која иде преко »Венца« на Стражилово, је у 6·45 ујутро са каменичком лађом »Јоланком«, друга група, вежбачи и вежбачице, састаће се у $12^1/_2$ часова пред Соколаном, а одатле на новосадску железничку станицу пут Карловаца, на братски састанак са првим одељењем на Стражилову.

Повратак пред вече железницом.

Сваки излетник нека понесе са собом јела.

Излетом управља вођство излетног одељења Српског Сокола, чијим се

наредбама сваки излетник безусловно покорава. — Нарочитих позива нема.

Дођимо што више, да што лепше проведемо овај дан у природи. Здраво!

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

Позив на претплату.

Са 1. (14.) априлом о. г. отпочела је II. ЧЕТВРТ годишње претплате на наш лист те молимо поштоване претплатнике да обнове претплату. Целом српском народу познат је »Браников« непоколебиви српски рад одавно већ, рад, за који и »Браник« и људи око њега поднесоше велике жртве. Но никаквих жртава нисмо жалили, само да послужимо српском народу, да одржимо лист на висини, на коју је подигнут.

Кад је тамо доле на Балкану букнуо велики рат балканског савеза против Турске, одаслали смо на бојно поље нарочите ратне извештаче, што нас је такође стало огромних материјалних жртава. А ове су потенцоване великим искушењима, која смо до сад имали да издржимо, па која нам тек предстоје и која ће нашу и материјалну и моралну снагу ставити на највећу пробу.

„Браник“ се издржава једино од претплате и огласнине. Па како је ево настала II. четврт 1913. г., то молимо своје старе претплатнике, да обнове претплату, а све добре Србе, који се до сада нису претплатили на »Браник«, молимо, да се и они претплате на наш лист, који сам себе препоручује својим радом.

Претплата за „Браник“ остаје стара:

на читаву годину 34 К
на по године 17 К
на четврт године 8 К 50 п

а може се претплатити и месечно са 2 К 90 п. За Србију износи годишња претплата: 46 динара, погодишња 23 динара, а четвртгодишња 11·50 динара. За све остале стране земље износи претплата 45 К у нашем новцу.

Претплата се најбоље шаље поштанском упутницом на администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 5. (18.) априла 1913.

Управа и уредништво
„БРАНИКА“.

†

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

На указаној почасти и саучешћу, писменом и усменом, за нашим покојним старешином

Пером Пекаровићем,
општ. подбележником,

сматрамо за дужност, да своју захвалност овим путем изразимо преч. српском свештенству у месту, г. г. учитељима, високоблагор. г. др. Јулију *Балаштону*, надсолгабирову, чиновништву и сл. поглаварству полит. опћине, још и за посебно издате посмртнице и венце; благор. г. др. М. *Поповићу*, председнику срп. ц. пев. дружине, заповедништву ватрогасном, осталим корпорацијама, које су биле заступљене при погребу, свима родовима и пријатељима из места и са стране.

У Старом Бечеју, маја 1913. године.

Ожалошћена породица.

ОГЛАСИ

ПРВИ НОВОСАДСКИ КОЗМЕТИЧКИ ЗАВОД.

НЕГОВАЊЕ ЛЕПОТЕ!

Сабрано и запуштено лице, масирање електричном струјом, отстрањивање косе са лица и руку без бола за 5 минута. Чудновато средство разашиљем на страну директно. Уништење брадавица са лица и са руку без бола. — Разашиљем на захтев средства против пега, бубуљица, бора и брадавица, са упутством и највећом дискрецијом. 171 6—10

М. С. НОВИ САД Темеринска ул. 26. ћошак Алмашке улице.

Др. Бранко Николић
адвокат 161 6—10
отворио је своју
АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ
у НОВОМ САДУ, Хлебарска улица 11.

ПРОМЕСЕ*)
ОД
Државних срећака
од године 1864.

Главни згодитак . . .	К	300.000·—
1 згодитак по	К	40.000·—
1 згодитак по	К	20.000·—
2 згодитка по	К	10.000·—
2 згодитка по	К	4.000·—
3 згодитка по	К	2.000·—
40 згодитака по . . .	К	800·—

Жребање I. јуна о. г.
Цена: К 20·—
издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
ДЕОН. ДРУШТВО У НОВОМ САДУ.

*) Поштом шаљемо поруџбине само у том случају, ако нам се новац у напред пошаље заједно са 35 п. за рекомандацију.

Др. Радивој Стратимировић
АДВОКАТ
отворио је своју канцеларију
у Новом Саду
Кошут Лајоша улица бр. 10.
I. спрат
У КУЋИ СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ.
175 2—10

Кредитна Банка у Ст. Пазови
деоничарско друштво
потребује:
књиговођу.
Почетна годишња плата 3.000 К.
Понуде са сведоџбама до 26. о. м.
179 1—2 УПРАВА.

ОГЛАС.

Гвожђарска и фарбарска
ТРГОВИНА
Данила Терзурова и Сина
У СОМБОРУ
потребује једног млађег ПОМОЋНИКА
који је у обим струкама вешт и говори осим српског **добро** мађарски и немачки.
СТУПИТИ МОЖЕ ОДМА.
173 2—3

Образовану Српкињу 33

Војвођанку, која има диспозиције за добру домаћицу, узео би за жену интелигентан индустријалац, Београђанин нежењен 32 године стар, ни леп ни ружан. — Мираз споредан. — Дискреција зајемчена. Писати под шифром „Патриот“ Belgrad. Пост рестанте.
176 2—2

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО
„Русанда“
У МЕЛЕНЦИМА
(Торонталска жупанија) — у јужној Угарској

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине, хроничну ревму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести,** које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток,** и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **костобоље,** Caries, Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк,** са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље управа купатила „Русанде“ 132 22-100

Осигурања против леда, пожара, похаре = и на живот =

прима по најповољнијим условима

„Асигурациони = Ценерали“. =

Главно заступство:
Централни Кредитни Завод деоничарско друштво у Новом Саду.

Слано Купатило
У СТАРОМ СЛАНКАМЕНУ

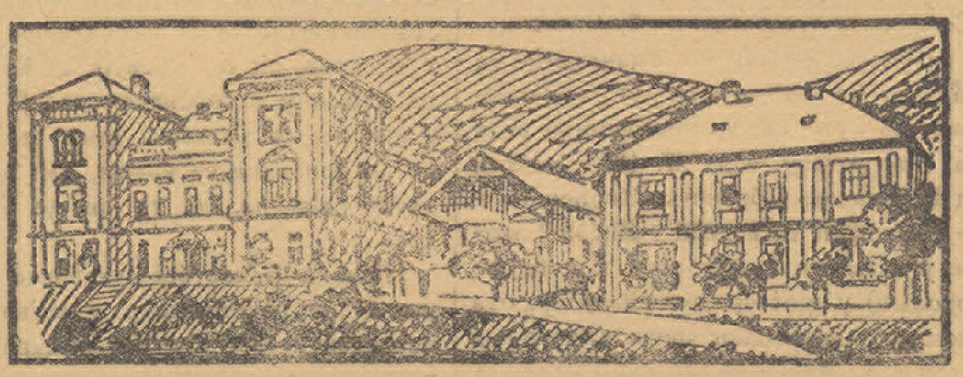

отворено од I. маја до I. октобра.

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има 60 елегантно намештених соба са ценом од 1 до 4 К; лепу пространу новосаграђену рестаурацију са добрим јелима и пићем, сталну музику која трипут дневно свира.

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје
46 68—150 ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Електрична штампарија д. д. Браника у Н. Саду.